آینه

ایران

یادداشت: «این وطن مصر و عراق و شام نیست»؛ سعید حجاریان

هفته پیش رییس قوه‌قضاییه به نیروهای امنیتی و سپاه هشدار داد که مواظب باشند تا نیروهای تکفیری پایشان به ایران باز نشود و این حکایت از آن دارد که کشور ما نیز در معرض خطر است. مگر می‌شود که در یمن، پاکستان، افغانستان، ولگا، عراق و شام این‌همه تخریب صورت گیرد اما ترکش آن به ما برخورد نکند؟ باید نگرانی مسوول مربوطه را جدی گرفت. اما نکته‌ای که لازم می‌دانم در اینجا روشن کنم این است که مبارزات و منازعات فقط در سطح میدانی صورت نمی‌گیرد بلکه در سطح رسانه‌ای نیز همین درگیری‌ها بشدت رواج دارد. گروه‌های شیعه و سنی، چه عرب و چه عجم، چه اردو و چه پشتون و چه زبان‌های دیگر، هریک با به‌راه‌انداختن شبکه‌ای، آتش‌بیار معرکه شده‌اند و به‌دنبال صیدی هستند... نمی‌دانم چطور دولت ما اجازه می‌دهد در قم شبکه‌ای ماهواره‌ای باشد و از این شبکه با استناد به صحاح و مسانید نکاتی را مطرح کند که گرچه می‌توان در مجالس بحث علمی خصوصی مطرح کرد، اما طرح آنها به‌صورت عمومی برای همگان، سم قاتل است. آقایان غافلند از اینکه مردم عوام با دلیل و برهان امور را مقدس نساخته‌اند. بلکه به عللی امری برایشان تقدس یافته است. همین فراموش‌کردن فرق علت و دلیل باعث می‌شود که فکر کنند اگر بتوانند از صحیح بخاری، نکته‌ای در عیب‌جویی فلان صحابه پیدا کنند دیگر همه اهل سنت انگشت به دهان و حیران خواهند ماند و از ضلالت نجات خواهند یافت و مهتدی و مستبصر خواهند شد... برخورد با خرافات هم هزینه‌ها و بازخوردهای فراوان دارد، چه رسد به تقابل با اعتقادات مسلم و مسجل دینی که جای خود دارند. پس به نظر می‌رسد همان‌طور که سازمان ملل در عرصه عمل به‌دنبال آتش‌بس می‌گردد و این‌همه معاهده و قرار صادر می‌کند، باید به‌دنبال آتش‌بس رسانه‌ای نیز بود. به نظر من این کار برعهده وزارت‌خارجه و رایزن‌های فرهنگی ماست. حتی اگر طرف مقابل نیز این کار را انجام نداد، شیعیان آتش‌بس رسانه‌ای یک‌طرفه اعلام کنند و این به صواب نزدیک‌تر است... مناقشات و محاورات مذهبی فقط در آکادمی‌ها بین تئولوژیست‌ها صورت می‌گیرد. گویی «پرده‌ای از تجاهل» به روی مناقشات ایدئولوژیک، فلسفی و دینی کشیده‌اند و حاضر نیستند درباره آن گفت‌وگو کنند چون می‌دانند که متهم‌به‌خشخاش‌گذاشتن در این امور همانا و هسته اتم را شکافتن همان.

کیهان

سرمقاله: «قانون جرم سیاسی یا قانونی‌کردن فتنه؟!»؛ محمدصادق فقفوری

اقدامات صورت‌گرفته پس از انتخابات پرشور ۸۸، با توجه به دو بند پیشین، نمی‌تواند جرم سیاسی در مفهوم مرسوم غربی‌اش بوده و آیین دادرسی ویژه و مجازات خفیف‌تری را شامل شود. حرکت خزنده‌ای که اکنون برای تدوین جرم سیاسی شکل گرفته است و گویا اصرار هم می‌ورزد تا آن را به سرانجام برساند، قبلا یک‌بار در مجلس ششم اجرا و با درایت شورای محترم نگهبان به شکست انجامیده است. جدا از اینکه پافشاری گردانندگان غیردولتی این پروژه، نشان از تعصبشان نسبت به افکار دست‌چندمی و چارچوبه‌های حقوقی قرن نوزدهمی و البته فروریخته غربی دارد و فارغ از چندوچون «جرم سیاسی» و تعیین مفهوم و مصادیق آن بر طبق موازین اسلامی... فتنه ۸۸، به لحاظ حقوقی اقدامی علیه امنیت ملی بود که سران و اصحاب آن بایستی ذیل «قانون مجازات اسلامی» محاکمه و با عناوین فقهی‌ای از قبیل «محاربه» و «بغی» مجازات گردند.

علی عبدالعلی‌زاده در گفت‌وگو با «شرق»:

اگر غرور غالب شود مردم به ما رای نخواهند داد

میثم قهوه‌چیان

«علی عبدالعلی‌زاده» مشاور وزیر کشور در امور توسعه مناطق است، اما پیش‌تر وزیر مسکن دوران اصلاحات و استاندار استان آذربایجان‌شرقی بود. اصلاح‌طلب است اما معتقد است که اصلاح‌طلبان نیز همانند هر فعال سیاسی دیگری، برای دستیابی به قدرت فعالیت می‌کنند. تاکید دارد باید آگاهی مردم بالا رود و در این صورت حتی مشکل‌هایی مانند ردصلاحیت‌ها در انتخابات و حصر حل خواهد شد. از انتصاب‌های وزارت کشور، چندان دل خوشی ندارد و معتقد است وعده دولت درباره مسوولیت‌سپاری به اقوام، هنوز، عملی نشده است. گفت‌وگو با عبدالعلی‌زاده هم درباره امروز بود و هم ناظر بر فردا. درمورد انتخابات مجلس دهم هشدار می‌دهد اگر اصلاح‌طلبان درس‌های سال ۸۴ را فراموش کنند، ناکام خواهند ماند.

عکس: میلاد پیامی

شعار دولت فعلی «تدبیر و امید» بود. به نظر شما سهم مورد دوم یعنی امید در این دولت چقدر است؟

خود دولت آقای روحانی محصول یک امید است، امید اصلاح‌طلبان به آگاهی مردم و در ادامه عملکرد منفی آقای احمدی‌نژاد، یک‌بار دیگر، مردم به اصلاح‌طلبان اعتماد کردند و مدیریت کشور را به دست ایشان دادند. همین امید باعث شد که در انتخابات شرکت فعالی صورت گرفت و با وجود اینکه نامزد اصلی‌شان آقای هاشمی ناکام ماند، با این حال عقب‌نشینی رخ نداد و دولتی سر کار آمد که هرچند صددرصد اصلاح‌طلب نیست اما به قول آقای خاتمی، گفتمان اصلاح‌طلبی توسط آن ارایه شده است و مردم به این گفتمان رای داده‌اند. در مدت اندکی که از فعالیت دولت می‌گذرد، موفقیت دولت در سیاست خارجی امیدهای زیادی را هم به وجود آورده است. ما اگر بخواهیم با دنیا با زبان منطق و نگاه برد- برد برخورد کنیم می‌شود خیلی کارها کرد. در سیاست داخلی و مسایل اقتصادی دولت هنوز مطلبی را مطرح نکرده است و اگر وزرای مختلف راجع به این مسایل اظهارنظر کرده‌اند، بدون هماهنگی و تناسب بوده است. بنابراین منتظریم ببینیم که دولت در مسایل داخلی و به‌خصوص مسایل اقتصادی چه سیاست‌هایی در پیش خواهد گرفت که بتوان بر اساس آن درباره آینده قضاوت کرد.

به‌نظر شما منشا امیدواری کنونی چیست، اقدامات دولت، رفتار اصلاح‌طلب‌ها یا...؟

هیچ‌کدام، منشا امید اعتقاد و جهان‌بینی ماست. ما قصد خدمت داریم و نگاه ما درباره آینده کشور مبتنی بر مردمسالاری در سیاست داخلی و رابطه برد- برد در سیاست خارجی است، پایگاه اصلی امید ماست. مردم می‌توانند اصلاح‌طلبان را انتخاب نکنند، اینکه مردم نگاه اصلاح‌طلبی را انتخاب می‌کنند می‌تواند پایگاه امیدواری اصلاح‌طلبان را تقویت کند، ولی همین مردم در سال ۸۴ به نگاه اصلاح‌طلبی رای ندادند. البته این به‌معنای عدم پذیرش نگاه اصلاح‌طلبانه نبود. این رفتار نادرست ما بود که بادست‌کم‌گرفتن رقیب و حضور مغرورانه در انتخابات شکست خوردیم. بنابراین منشا امیدواری مردم، تفکری است که ما داریم. اگر غرور بر ما غالب شود و اگر دنبال منافع مادی باشیم، مردم تشخیص داده و به ما رای نخواهند داد.

ما شاهد یکسری مشکلات حل‌نشده هستیم. از این‌رو برخی معتقدند آینده چندان روشن نیست. این افراد معتقدند که عقب‌نشینی کنونی رقبای اصلاح‌طلبان تاکتیکی است و در سال ۷۶ نیز مخالفان اصلاحات تنها یک عقب‌نشینی تاکتیکی برای یک پیشروی باثبات‌تر انجام دادند.

یک‌شبه با یک پیروزی همه مسایل حل نمی‌شود. زمان، تدبیر، حرکت نظام‌یافته و با برنامه باید باشد. طبیعی است هرگونه آزادی اجتماعی و برخورداری از حقوق شهروندی مدیون آگاهی مردم است. آگاهی مردم ما هنوز به مرحله‌ای نرسیده که بتوانند حقوق خود را بخواهند. پس اینکه مردم رای خاصی داده‌اند به این معنی نیست که حتما حقوق شهروندی و آزادی بیان به وجود بیاید.

رایی که آقای روحانی گرفت با وعده این مسایل به‌دست آمده بود.

بخشی از این طریق بود، اما بخشی دیگر ناشی از عملکرد منفی آقای احمدی‌نژاد بود. مردم دیده بودند که آقای احمدی‌نژاد چه تیشه‌ای به ریشه مملکت زده است. در واقع برای گریز آن وضعیت بود که به این سمت حرکت کردند. از سوی دیگر مردم میان نامزدهایی که حضور داشتند، مواضع آقای روحانی را متفاوت‌تر از جریان آقای احمدی‌نژاد دیدند. هر جریانی به آقای احمدی‌نژاد نزدیک‌تر بود رای‌اش هم کمتر بود. هر چه شعار نامزدها از احمدی‌نژاد فاصله بیشتری می‌گرفت، رغبت مردم برای رای به او بیشتر می‌شد. بنابراین، نگوییم تنها شعارهای آقای روحانی رای آورد بلکه بخش قابل توجهی از رای مدیون عملکرد آقای احمدی‌نژاد بود. مردم آقای روحانی را هم می‌سنجند و او چهار سال فرصت دارد شعارهایش را عملی کند. در پایان چهارسال اگر مردم ببینند که شعار و عملکرد آقای روحانی فاصله معناداری دارد، دوباره به ایشان رای نخواهند داد. برای حل مسایل باید در جامعه ظرفیت‌سازی کنیم.

انتخاب روحانی به معنای ناکامی و عقب‌نشینی اصولگرایان است مانند رخداد ۸۴ برای اصلاح‌طلبان. اما یک تفاوت وجود دارد و آن اینکه برخلاف تجربه دولت اصلاحات، تجربه احمدی‌نژاد برای اصولگرایان اصلا تجربه خوشایندی نبود و هزینه‌های زیادی به کشور تحمیل کرد، چه تضمینی هست که این دور باز تکرار نشود؟

قبول دارم که مخالفان عقب‌نشینی تاکتیکی کرده‌اند. پس از سال ۷۶ هم همین تصور ایجاد شده بود که باعث شد سال ۸۴ اصلاحات ناکام بمانند. حال آنکه جناح راست آن زمان دگردیسی کرد و تحت‌عنوان اصولگرایان وارد شد. اصولگرایان هم همین اشتباه را مرتکب شدند. فکر کردند که پس از سال ۸۸ اصلاح‌طلبی در کشور مرده است. این ادعای تهی را تکرار کردند و گفتند که خودشان هم باور کردند. از این رو انتخابات ۹۲ قبل از آنکه جایزه بزرگی برای اصلاح‌طلبان باشد، پاسخ محکمی به اصولگرایان بود تا از خواب بیدار شوند. نمی‌شود که از یک دولت خلاف‌گر حمایت کرد و در انتخابات پیروز شد. نمی‌شود که از یک دولتی که اقتصاد را در نمی‌یابد، دولتی که ربط میان نقدینگی و تورم را درک نمی‌کند، حمایت کرد و دوباره در انتخابات پیروز شد. کجای اصول می‌گوید دروغ از مسوولان پذیرفته است. آنها می‌دانستند که احمدی‌نژاد خلاف می‌گوید، چرا اعتراض نکردند و ساکت ماندند. اصولگرایان به این خاطر ضربه خوردند. این طور نیست که قدرت اداره کشور برای همیشه در دستان یک جناح باقی بماند. این رای مردم خواهد بود که قدرت را دست به دست خواهد کرد و در همین جابه‌جا شدن قدرت، آگاهی مردم نیز افزایش خواهد یافت. آگاهی مردم امروز از جریان اصلاحات و اصولگرایان در مقایسه با سال ۷۶ خیلی بیشتر است و در آینده بیشتر خواهد شد. قطعا هر کس بتواند آگاهی مردم را بیشتر کند دستاورد بیشتری از اعتماد مردم نصیب‌شان خواهد شد.

> **از خیر و برکت‌های دولت آقای روحانی این است که نیروهای دیوانسالار و متمایل به راهکارهای قانونی را جایگزین اینگونه مدیران کرد. امیدواریم فضای غیر سیاسی شکسته و فضای مدنی در کشور برقرار شود که البته تا حدودی نیز همین اتفاق افتاده است**

ما در سال ۸۴ شاهد تفرقه در اردوگاه اصلاح‌طلبان بودیم و از سوی دیگر در مجلس هفتم شاهد ردصلاحیت‌های گسترده نامزدهای اصلاح‌طلب. اگر اولی را مانع درونی و دومی را مانع بیرونی بدانیم، به نظر شما این دو مانع حضور اصلاح‌طلبان در مجلس نهم خواهد شد؟

بحث حذف‌های انتخاباتی بحث مهمی است. چطور ممکن است برخی رسانه‌های رسمی یا رسانه‌های وابسته به یک جناح آبروی برخی فعالان سیاسی رقیب را با اتهام و اهانت ببرند و به آنان اجازه یک کلمه دفاع ار خودشان را ندهند. خب چرا این اتفاق می‌افتد، برای اینکه می‌خواهند مردم را ناآگاه نگه دارند اما اساس تضمین حکومت اسلامی، آگاهی مردم است. تفرق اصلاح‌طلبان نیز به غرور اصلاح‌طلبان باز می‌گردد. کم‌تدبیری اصلاح‌طلبان بود که باعث ناکامی در سال ۸۴ شد. در آن سال چقدر به نامزدهای اصلاح‌طلب اصرار کردیم که به نفع یکی کنار بکشند، هر یک می‌گفتند این دفعه رای مال من است. اصلاح‌طلبان با ۱۹ میلیون نفر به کاندیدای پنج‌میلیونی باختند. اگر همین درس را در انتخابات بعدی آویزه گوش خود کنند همان‌طور که در خرداد ۹۲ کردند، می‌توانند پیروز شوند. در انتخابات مجلس آینده عامل بیرونی باید مهار شود. عامل درونی نیز با رفتار عقلانی اصلاح‌طلبان تضمین خواهد شد. اگر تفرق آرا داشته باشیم مجلس را از دست خواهیم داد و خردورزی شرط اصلی پیروزی در رقابت است.

راهکار تحقق این اهداف چیست؟

حتما باید مکانیسمی برای وحدت در اصلاح‌طلبان داشته باشیم. معتقدم که این کار توسط آگاهی مردم درست می‌شود. ببینید ما در چند سال گذشته شاهد خیلی از چرخش‌ها بودیم. آگاهی مردم خود فریاد بلندی است که می‌تواند به گوش بسیاری برسد. لازم نیست آگاهی مردم همراه با تخریب باشد. این آگاهی با رای‌دادن و حمایت از یک تفکر و جناح تبلور می‌یابد. در انتخابات ۹۲ بود که زمینه‌های مذاکره با تاکتیک برد- برد هسته‌ای ایجاد شد. آرای مردم می‌تواند تندروهای رقیب را نیز وادار به پذیرش نتایج چارچوب قانونی کند.

ما شاهدیم که ایران دارای ساختار اجتماعی متکثری است و ما شاهد وجود اقوام، ادیان و فرهنگ‌های متفاوت هستیم. مطالبات فراوانی در جامعه مدنی در این راستا وجود دارد. از سویی دیگر یک گسستی میان جامعه مدنی و اصلاح‌طلبان وجود داشته است، شما اکنون این گسست را چگونه ارزیابی می‌کنید. اصلاح‌طلبان چقدر برای شنیدن و انجام مطالبات جامعه مدنی آماده‌تر شده‌اند؟

هنوز این آمادگی در مرحله ضعیفی است. تکثر در یک کشور نعمتی خدادادی است. اصلاح‌طلبان شعار هواداری از تکثر را داده‌اند، اما در عمل چه در دولت آقای خاتمی و چه آقای روحانی با این تکثر همراهی نکرده‌اند. نمونه این عدم همراهی این است که دولت آقای روحانی یک استاندار بومی، حتی در یک استانی که جمعیت آن غالباً سنی هستند ندارد. مگر ما معتقد به شایسته‌سالاری نیستیم؟ تا کی می‌خواهیم در برخی استان‌ها از مشارکت آنها استفاده نکنیم. اولین حق شهروندی هر شهروند با هر اعتقاد، مذهب و دین قدرت اعمال‌نظر در امر سیاسی است. آیا ما در این سه‌ماه که فصل گزینش‌های روحانی بود، چنین فرصتی را دیدیم؟

آقای دکتر ریشه این رفتار چیست؟

مانند کسانی نباشیم که وقتی در قدرت نیستند وعده‌های بسیاری می‌دهند اما وقتی به قدرت می‌رسند به‌شدت محافظه‌کار می‌شوند.

در دولت گذشته شاهد نوعی رفتار غیر سیاسی بودیم و فضای طرح برای مطالبات جامعه مدنی فراهم نشد، دولت فعلی به‌دنبال تغییر این فضا بود از جمله فعالیت‌هایی مانند تاسیس فرهنگستان ادبیات ترکی در جهت خروج از این وضعیت بوده است. شما وضعیت را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در هشت‌سال دولت آقای احمدی‌نژاد اکثریت استانداران، وزرا، معاونان وزرا و حتی مدیران کل از نیروهای غیر سیاسی بوده‌اند. ویژگی اینگونه مدیران آن است که ترجیح می‌دهند با ابزار غیر سیاسی، مشکلات را حل کنند. یکی از خیر و برکت‌های دولت آقای روحانی این است که نیروهای دیوانسالار و متمایل به راهکارهای قانونی را جایگزین اینگونه مدیران کرد. امیدواریم فضای غیر سیاسی شکسته و فضای مدنی در کشور برقرار شود که البته تا حدودی نیز همین اتفاق افتاده است.

یادداشت

نشانه‌شناسی جغرافیای نهضت امام

محمدعلی زم

● قدمگاه‌ها، زیارتگاه‌ها و آثار برجای‌مانده از پیامبران، امامان و اولیاءالله همواره محلی برای توسل اندیشمندان و دانشمندان و توسل مردم عادی بوده‌اند و ردپای این اعتقاد معنوی در نتایج اکثر کاوش‌های باستان‌شناسی حکایت از وجود چنین اماکن اثربخش معنوی در طول تاریخ و در نقاط مختلف دنیا دارد. آنچه در حلول تاریخ و باوجود جنگ‌ها و بلایای طبیعی بسیار از گزند ویرانی در امان مانده، امروز محملی برای پژوهشگران تاریخ و مفسران علوم‌اجتماعی و باستان‌شناسی است تا گذشته بشر را بهتر دریابند و از چندوچون زندگی اسلاف خود اطلاعات بیشتری به‌دست آورند و تصویر جامع‌تری از تجارب بشری در طول تاریخ به‌دست دهند. در دوران معاصر، با ورود بشر به عصر مدرنیته، حفظ و نگهداری از آنچه می‌تواند نشانه، یادمان یا سمبلی برای آیندگان باشد، بیش از پیش اهمیت پیدا کرده است و انسان عصر مدرن به درک عمیق‌تری از «آرشیو» تاریخی خود دست پیدا کرده و فهمیده است برای برجاگذاشتن اثر و نشانه‌ای از خود نباید منتظر غربال زمان بماند بلکه خود اقدام و از آنچه ارزشمند و ماندنی می‌شمارد، مراقبت کند. از شگفتی‌های عصر ما که رهبرمعظم‌انقلاب آن را «عصر امام‌خمینی» نامیده‌اند، بی‌اعتنایی دولت‌ها و بی‌تفاوتی مسوولان دست‌اندرکار جمهوری‌اسلامی، نسبت به احیای تراث‌فکری و نشانه‌های کالبدی مربوط به رهبر فقید و کبیر بزرگ‌ترین نهضت اسلامی در تاریخ چند قرن اخیر مبارزات شیعیان است. از نشان‌های برجسته جغرافیای نهضت امام در شهر مقدس قم یعنی منزل، مسجد سلماسی و مدرسه فیضیه چه بهره‌برداری فرهنگی‌ای صورت گرفته است؟ چند درصد از جوان‌های ما از نقش و حضور حضرت امام در شهر تهران در فضاهایی چون باشگاه افسران، پادگان قصر (جنب زندان قصر)، پادگان عشرت‌آباد، منازل داودیه و قیطریه اطلاع دارند و می‌دانند که از ۱۵خرداد ۴۲تا ۱۳آبان ۱۳۴۴، امام به تناوب در هر یک از این اماکن مدتی را در حالت حبس یا حصر به‌سر برده‌اند؟ هیچ‌گونه اطلاع دقیقی از محل اقامت ۱۱ماهه امام (۱۳آبان ۴۳ تا ۱۳مهر ۴۴) در تبعیدگاه شهر بورسای ترکیه در تاریخ سیاسی معاصر ما ثبت نشده و هیچ توریست یا پژوهشگری اعم از ترک و ایرانی و ... به این محل دسترسی ندارد. وضعیت مکان زندگی، دفتر کار ۵۰متری و محل تدریس امام در نجف یا محل اقامت برپایی روضه‌های امام در کربلا در ایام عزاداری عاشورا و اربعین هم دست‌کمی از اماکن و منازل مربوط به ایشان در ایران ندارد. دفتر کوچک و ۵۰متری امام در نجف در حال فروریزی است و از مدرس ایشان در این شهر خبری نیست. از خانه‌ای که در ایام زیارت حضرت اباعبدالله‌الحسین(ع) در کربلا در آن اقامت داشته‌اند نیز خبری نیست. همان‌طور که از باغچه معروف نوفل‌لوشاتو در فرانسه هم هیچ خبر و نشانی نیست؛ باغچه‌ای که در حقیقت پایگاه اروپایی بزرگ‌ترین رهبر دینی جهان معاصر به‌شمار آمده است! جا دارد دولت تدبیر و امید و مسوولان اعتدال‌جوی دولتی با رفع بهانه فقدان بودجه، یکایک این اماکن و خانه‌ها را خریداری، مرمت و معرفی کرده و با نگاه معنوی اثربخش به بهره‌برداری فرهنگی برسانند تا امکان آشنایی و بازدید اثربخش برای عموم علاقه‌مندان، مورخان، پژوهشگران و گردشگران از این یادمان‌های تاریخی - سیاسی ارزشمند فراهم آید، اگر یک انقلاب، نتواند یادمان‌ها و نشانه‌های کالبدی گستره خود را حفظ کند و خاطرات خود را از این طریق، زنده و تاثیرگذار و جاودانه بسازد چگونه خواهد توانست به اهداف فکری و شعارهای آرمانی و اجرایی کردن اندیشه‌های بلند خود وفادار باشد؟ در خبر آمده بود که زندان نلسون ماندلا در آفریقای‌جنوبی به زیارتگاهی برای آزادیخواهان جهان تبدیل شده و حتی روسای کشورهای بزرگی نظیر آمریکا به زیارت‌های نمایشی و سیاسی! آن رفته‌اند. تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل!

جدول ۱۹۰۷

افقی:

۱-مجاز از هیچ نخوابیدن ۲- رده‌ای از جانوران مهره‌دار خونسرد که دارای برخی ویژگی‌های ماهیان و خزندگان هستند- اقامتگاه ۳- آسیب و صدمه- قرقاول- عنصر استخوان ساز ۴- بوی خوش- سقف فرو ریخته- زادگاه نیما ۵- دستگاه نمایش تصویر و صدا از طریق گیرنده تلویزیونی- نوعی پارچه ضخیم و خشن که به عنوان زیرانداز و چادر به‌کار می‌رود- رمق آخر ۶- دریا- سبزی سالاد- نوعی کفپوش پلاستیکی سبک وزن در رنگ‌ها و طرح‌های گوناگون ۷- شکل و طرز- عجیب و شگفت‌انگیز- بازی مجلسی بر روی ورق‌هایی با خانه‌های شماره‌دار ۸- رودی مرزی در شمال غرب کشورمان- جدا مانده- کرانه آسمان ۹- گونه‌ای شیرینی که در تهیه آن از میوه استفاده شود- دنده مارپیچی- رشته کوهی در اروپا ۱۰- کسی که کارش ثبت و نگهداری حساب‌های یک موسسه است- شاخص بورس نیویورک- حرف توفیر ۱۱- آب‌بینی- اتریش سابق- سازمان اطلاعات و امنیت کشور در زمان طاغوت ۱۲- کشت بدون آب- فصل اول- قطار زیرزمینی ۱۳- آفرین و احسنت- کام- گشاده ۱۴- ساحل- پوچ‌گرایی ۱۵- مجاز از تلاش بی‌فرجام برای پوشاندن حقیقت.

عمودی:

۱- دانش یا فن آموزش‌وپرورش کودکان- سرمربی تیم‌ملی کشتی فرنگی کشورمان در المپیک لندن ۲- شتر قوی هیکل- «کبوتر» در زبان عبری- عالی رتبه‌ترین نماینده سیاسی یک دولت نزد دولت دیگر ۳- جمع‌شدن و تاب برداشتن- محکم کردن- اثری ادبی از «ارسکین کالدول»- نمونک ۴- آهنگین- از رشته‌های شمشیر بازی- پشت‌سر ۵- همان «کافی» است- آهسته و آرام- رفوزه- دربان ۶- پدر مرده- همدان باستانی- غرور ۷- سرسرا- خوراکی از کوبیده سیب‌زمینی پخته- خاکستر ۸- شیوه و روش- سپیده‌دم- پایین‌تر از سرتیپ ۹- حشرات زهردار موذی- سنگ ترازو- طایفه ۱۰- ناپیدا- سفت‌شدن غیرعادی بافت در اصطلاح پزشکی- تفریق ۱۱- روضه‌خوان- ضمیر غایب- دو گوشی- واحد پول ژاپن ۱۲- نخست- دشت آبرفتی پنجه مانند که در مصب رودخانه تشکیل می‌شود- آشنا به کار ۱۳- قاب‌بندی زیرین وسیله نقلیه- اتحادیه فوتبال باشگاه‌های قاره سبز- رودی در کره‌جنوبی- از اقمار مشتری ۱۴- شهبانوی خدایان روم باستان- باز شیمیایی- مرجان ۱۵- داخلی‌ترین پرده از پرده‌های مغز- عفیف.

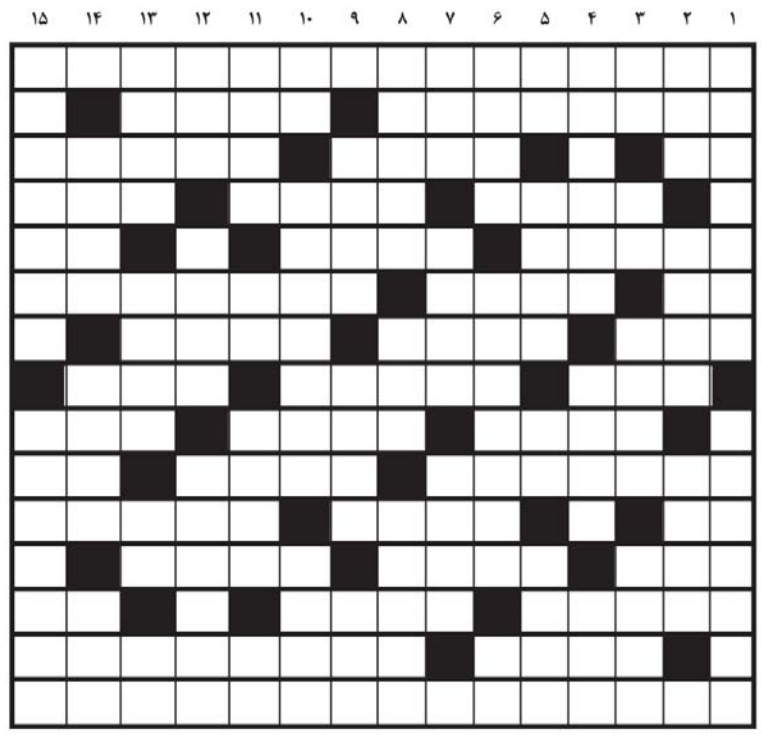

حل سودوکو سخت

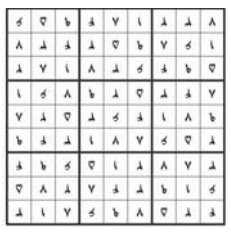

حل سودوکو ۹۰۹

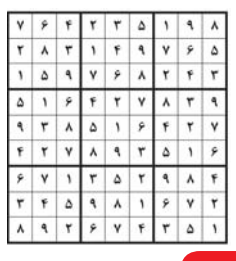

جدول ۱۹۰۶

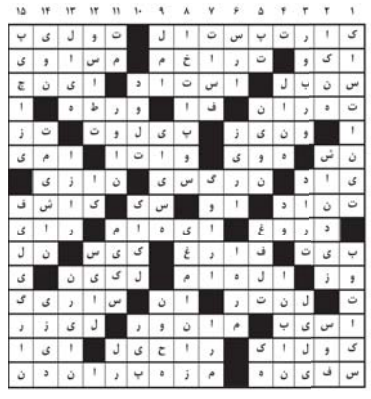

سودوکو سخت ۵۵۹

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۴	۲						۱	
			۳					۵
		۷			۵			۴
					۱		۴	
	۷							۸
							۶	
۵					۷	۱		
۱	۶		۹					
				۸	۴	۹		

سودوکو ۹۱۰

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۴	۷		۵		۳	۱		
		۱		۷		۶		
۶	۵			۲				
							۱	
۷						۸		۹
۱			۷	۹	۶	۵		
۳	۴		۹	۵	۸	۲		
					۴	۹	۷	
۹		۵	۶		۷		۴	